Open Grasland – Beheermodule Weidevogels

Beheerpakketten Agrarisch Natuur- & Landschapsbeheer 2027

Versie: 15 oktober 2025 (Wijzigingen voorbehouden)

Introductie

Dit pakket is bedoeld voor deelnemers die meerdere percelen volledig voor de weidevogel beschikbaar stellen. Voorbeeld hiervan zijn boeren die participeren in de aanvalsplan grutto gebieden. Het pakket omvat de beheervoorwaarden zoals hieronder weergegeven en de aanvullende gebruiksvoorwaarden en doelen. Een uitgebreide toelichting wordt hieronder in 'beheermodule weidevogels' uiteengezet.
Dit pakket is voornamelijk geschikt voor om op gebiedsniveau ingezet te worden.
Doel van het pakket is dat er naast de ontwikkeling van kruidenrijk grasland wordt gewerkt aan goed bodembeheer, vernatting, beweiding en vooral flexibel beheer.
Voordat het pakket kan worden afgesloten wordt eerst een 0-meting gedaan.

Beheervoorwaarden

- Geen gebruik van chemische onkruidbestrijding op minimaal 90% van de oppervlakte.
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in een transect aanwezig in de periode 1-4 tot 1-10.
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.
- De wettelijke uitrijperioden zijn van toepassing.
- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd.
- Bemesting met vaste (gerijpte) strorijke mest toegestaan buiten de rustperiode, ongeveer 5-20 ton per ha. Volg de wettelijke uitrijperioden. Bij uitrijden kan een melding worden gedaan.

Graslandtypen

- Tenminste 50% van het areaal bestaat uit vochtige, structuurrijke graslanden van type 2 (minimaal 40%) en kruidenrijke graslanden van type 3 en 4 (minimaal 10%).

Voldoende vocht

- Opzetten van slootpeilen tot minimaal 20cm minus slootrand bij de start van het groeiseizoen (maart) op ≥ 40% van het areaal.
- Opzetten van het peil tot boven maaiveld (plas-dras) vanaf februari of maart tot juni op ≥ 2% van het areaal.

Spreiding van mest

- Ontwikkelen van goed kuikenland → hooguit 10 ton/ ha/jr (na de eerste snee); op voedselrijk veen tijdelijk geen mest.
- Instandhouden van goed kuikenland →15 ton vaste mest per ha/jr voor graslandtype 2 en 10 ton/ha/jr voor type 3. Op voedselrijke veengronden → minder dan 10 ton per ha/jr (bij weiden: mestgift achterwege laten of max. 5 ton).

Gevarieerd gebruik

- Minimaal 25 en maximaal 40% van het areaal weiden in de periode april-juni (excl. kort voor weiden). Veedichtheid gemiddeld maximaal 1,5 GVE per ha, met ruimte voor hogere dichtheden over kortere weideperioden.
- Minimaal 40% van het te certificeren areaal ongemaaid en onbeweid laten, zolang daar sprake is van broeden en opgroei. Het ongemaaide en onbeweide areaal dient goed kuikenland te zijn → structuurrijk plus een gemiddelde graslengte die medio mei niet meer dan een handlengte bedraagt (± 20cm exclusief bloeipluimen).

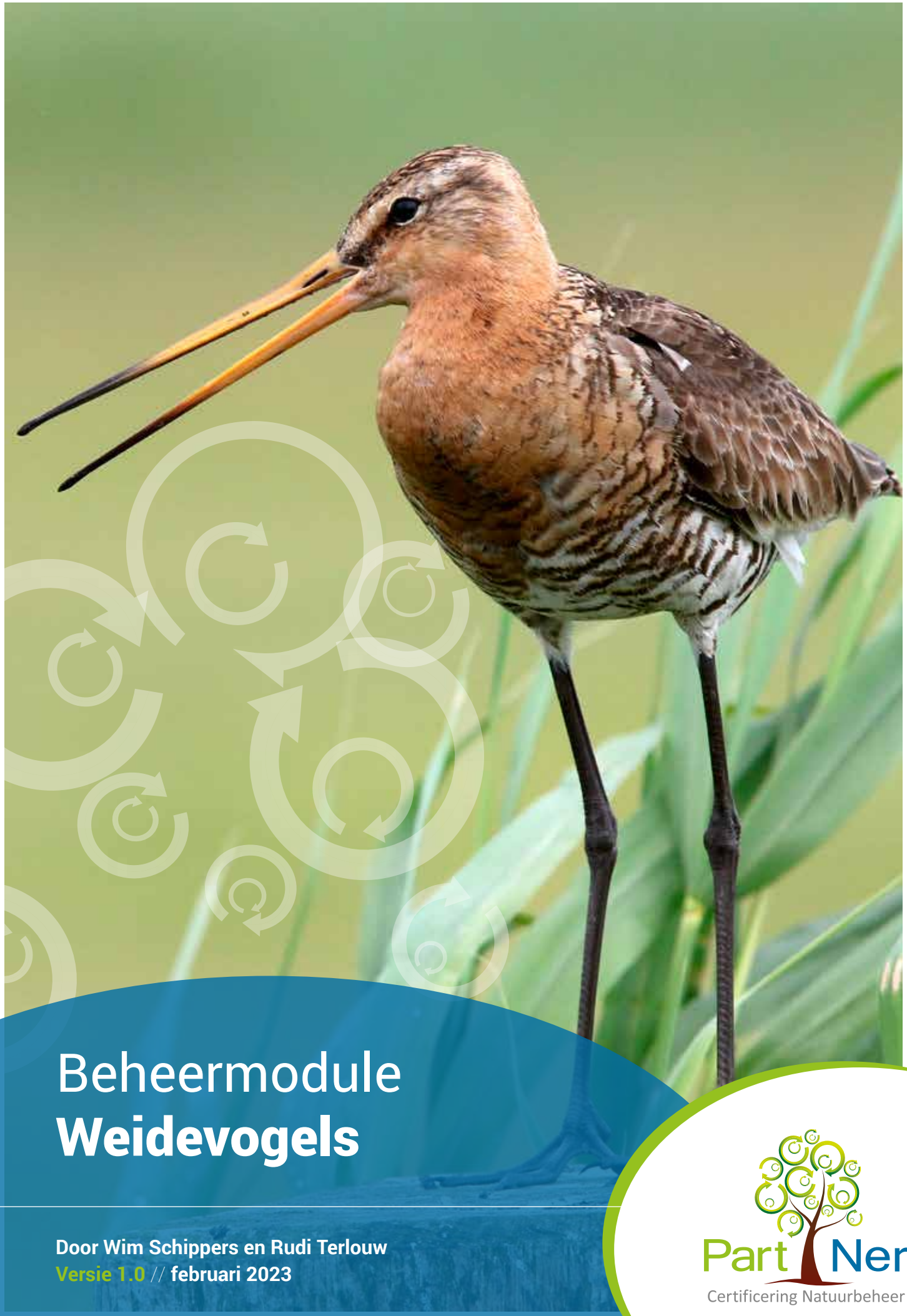
Pakketten	Tarief/ha	Tarief/ha na melding
39a.9.01 Beheermodule Weidevogels	€ 1650	€1745

Additioneel kan de mozaïektoeslag worden uitbetaald op basis van het percentage zwaar beheer op bedrijfsniveau.

Meldingen

Melden van uitrijden strorijke vaste mest binnen 7 kalenderdagen na uitrijden op www.mijnboerennatuur.nl

Gebiedscoöperatie It Lege Midden U.A
Postbus 25
8490 AA Akkrum
T 0566 700207
E info@itlegemidden.nl
KVK 62091875
IBAN NL51 RABO 0301 4355 61

Beheermodule **Weidevogels**

Door Wim Schippers en Rudi Terlouw

Versie 1.0 // februari 2023

Part Ner
Certificering Natuurbeheer

Beheermodule Weidevogels

Deze module wordt gebruikt in combinatie met de Beheermodule Graslanden en geldt wanneer er sprake is van een weidevogeldoelstelling.

Werken binnen de toetsbare randvoorwaarden van de Beheermodule Weidevogels **(gekleurde tekstdelen)** zorgt voor tenminste basiskwaliteit. De overige tekst is informatief en raadgevend.

Algemeen

In het kader van de Beheermodule Weidevogels worden de volgende soorten tot de weidevogels gerekend:
Grutto, Tureluur, Scholekster, Kievit, Watersnip, Wulp en Kemphaan (steltlopers), Slob-, Kuif- en Krakeend, Zomer- en Wintertaling (eenden), Veldleeuwerik, Graspieper en Gele kwikstaart (kleine zangvogels). Ze broeden voornamelijk in grasland. Vochtige graslanden in open landschap zijn van grote betekenis voor de weidevogelgemeenschap in ons land. Nog maar twee generaties terug waren vochtige, structuurrijke oude graslanden en kruidenrijke graslanden gemeengoed. Daarvan resteert momenteel minder dan 10%. Met uw gerichte inzet voor realisatie en instandhouding van weidevogelgrasland levert u dus een belangrijke bijdrage aan herstel van biodiversiteit. Eerste stap in de certificering is het vaststellen van de huidige kwaliteit van uw graslandareaal voor weidevogels via een nulmeting.

Weidevogelgrasland

Om de uitgangssituatie van uw graslanden vast te stellen, zijn in de Beheermodule Graslanden diverse typen onderscheiden:

Raaigrasland (0), Grassenmix (1), Grassenmix-plus (2), Gras-kruidenmix (3), Bloemrijk grasland (4) en Schraalgrasland (5).

Graslandtypen 3, 4 en 5 kwalificeren in de Beheermodule Graslanden als kruidenrijk grasland. Graslandtype 3 (Gras-kruidenmix) geldt normaal gesproken als basiskwaliteit voor het certificaat Graslanden.

Voor weidevogelgraslanden gaat het echter om een combinatie van diverse graslandtypen in een open landschap.

Als kuikenland zijn naast kruidenrijke graslanden (type 3 en 4) ook graslanden van het type Grassenmix-plus (2) van groot belang. Vooral de vochtige vormen van dit type hebben in het voorjaar voldoende structuur (dekking) en zijn door geremde grasgroei goed doorwaadbaar. Ze herbergen naast een groot aantal grassoorten ook een handvol kruiden, zoals Pinksterbloem, Gewone hoornbloem, Vertakte leeuwentand, Scherpe boterbloem, Veldzuring of Madelief (zie bijlage bij de Module Graslanden). Deze kruiden zijn niet onderscheidend voor de grondsoort en komen algemeen voor. Graslanden van het type 2 herbergen samen met kruidenrijke graslanden van type 3 en 4 voldoende kuikenvoedsel in de vorm van zowel kleine als grote insecten. Voor grote insecten zijn ook ongemaaide stroken van belang (langere levenscyclus). Voor herstel van weidevogelgemeenschappen is naast een aantrekkelijk vestigings- en broedbiotoop vooral voldoende geschikt kuikenland cruciaal.

Graslandtype 2 (met Pinksterbloem, Veldzuring en Scherpe boterbloem)

Graslandtype 3 (met Reukgras, Rode klaver en Echte koekoeksbloem)

FOTO'S // *JAN TIJSMA*

Combinatie van graslandtypen

Voor de steltlopers onder de weidevogels is het van belang dat volwassen dieren met hun snavel in de bodem kunnen komen om voedsel te vinden. Daarnaast dient het gewas voor nestvliedende kuikens doorwaadbaar en insectenrijk te zijn. Door een passende combinatie van graslandtypen is er gelegenheid tot broeden en foerageren, met een gespreid aanbod van wormen, emelten en insecten. Aan de vooravond van de grote veranderingen in de landbouw (rond 1960) was gedurende de maanden mei en juni meer dan de helft van de graslanden nog ongemaaid. Het betrof voornamelijk hooiweiden, een deel van de percelen met jaarlijks wisselend gebruik en permanente hooilanden. Meer dan driekwart van de graslanden in open en vochtige gebieden bestond destijds uit een combinatie van de graslandtypen 2, 3 en 4. Door relatief trage grasgroei in het voorjaar of door kort voorweiden bleven oudervogels en kuikens goed zichtbaar. Deze gebieden waren zeer rijk aan weidevogels, met niet zelden meer dan 150 broedparen per 100 hectare.

Voor certificering van weidevogelgrasland gaan we uit van soortenrijk areaal met de volgende basiskwaliteit:

- **Geschikte leefomstandigheden voor minstens 75 broedparen weidevogels per 100 ha (met minimaal 7 soorten). In gruttogebieden komt dat overeen met tenminste 15 broedparen Grutto per 100 ha.**

- **Tenminste 50% van het te certificeren graslandareaal bestaat uit vochtige, structuurrijke graslanden van type 2 (minimaal 40%) en kruidenrijke graslanden van de typen 3 en 4 (minimaal 10%).**

Er zijn drie factoren waarop we voluit kunnen sturen: de vocht- en voedingstoestand van de percelen en het graslandgebruik.

1. Voldoende vocht

Hoge waterstanden hebben een positieve uitwerking op de geschiktheid van graslanden als weidevogelbiotoop. De vochttoestand bepaalt de bereikbaarheid van bodemvoedsel, de groeisnelheid van grassen en daarmee indirect ook de ontwikkelingsmogelijkheden voor kruiden en insecten (goed kuikenland). Voor basiskwaliteit zorgen we voor:

- **Opzetten van slootpeilen tot minimaal 20cm-slootrand bij de start van het groeiseizoen (maart) op ≥ 40% van het areaal.**

Afhankelijk van grondsoort en weersomstandigheden reikt het effect tot maximaal tien meter uit de sloten en enige meters uit de greppels. Instellen van deze tijdelijke hoogwaterblokken, op minstens 40% van het graslandareaal leidt tot soortenrijke weidevogelgemeenschappen, mits er voldoende greppels zijn om water tot in het hart van het weidevogelgebied te brengen. Bij basiskwaliteit staat er tot ver in mei water in de greppels. Op (veen)gronden waar we uitbreiding van Pitrus kunnen verwachten, is gefaseerd opzetten van slootpeilen raadzaam, waarbij stagnatie van grote oppervlakten regenwater voorkomen dient te worden. Vanaf eind juni keren we gefaseerd terug naar een lager slootpeil om te maaien of beweiden. Beide gebruiksvormengaan ongewenste verruiging van gehele percelen tegen.

- **Opzetten van het peil tot boven maaiveld (plas-dras) vanaf februari of maart tot juni op ≥ 2% van het areaal.**

Vlakvormige plas-drassituaties trekken in het vroege voorjaar weidevogels aan (rustend en foeragerend). Ook kunnen ze plek bieden aan Watersnip, Graspieper en Kievit (broedend). Waar nodig voeren we groot onderhoud uit op plas-dras delen om ze voldoende slikkig te houden. Desgewenst weiden we na met schapen. Grote inundatievlakken in herfst en vroege winter zijn ongewenst. Het leidt via drijvend zaad vaak tot sterke uitbreiding van Pitrus en ongewenste moerasontwikkeling. Terugdringen van Pitrus tot normale proporties (max. 10-20% bedekking) vraagt om het voorkómen van zaadzetting door herhaald maaien, zonodig in combinatie met drukbeweiding door bij voorkeur schapen (late najaar + winter).

Bij vorst is ook diep uitmaaien een optie. Greppel plas-dras zorgt in het late voorjaar (mei-juni), voor optimale omstandigheden voor kuikenopgroei in nabijheid van de foeragerende oudervogels. Met onderhoud in de nazomer houden we de greppels het volgende broedseizoen slikkig.

Plas-dras als trekpleister en broedgebied

Spreiding van mest in ruimte en tijd

2. Spreiding van mest

De combinatie van graslandtypen die een gebied geschikt maken voor weidevogels vraagt om spreiding van mestgiften, zowel in ruimte als in tijd. Toepassing van vaste mest verdient sterke voorkeur, liefst zonder resten van ontwormingsmiddelen en antibiotica. Bij schaarste kiezen we voor het toedienen van de beschikbare vaste mest op het kuikenland.

- **Ontwikkelen van goed kuikenland → hooguit 10 ton/ha/jr (na de eerste snee); op voedselrijk veen tijdelijk geen mest.**

- **Instandhouden van goed kuikenland → 15 ton vaste mest per ha/jr voor graslandtype 2 en 10 ton/ha/jr voor type 3. Op voedselrijke veengronden → minder dan 10 ton per ha/jr (bij weiden: mestgift achterwege laten of max. 5 ton).**

Tijdstip van toedienen: na de eerste snee of in de nazomer, waarbij we rekening houden met de gewenste gewaslengte in de winter en de lente.

Plas-drassituaties kunnen we beter niet mesten of eventueel naweiden met schapen om de zode dicht te houden. Bij graslandtype 2 (Grassenmix-plus) leidt toedienen van mest in het vroege voorjaar vaak tot een gewas dat al snel slecht doorwaadbaar is. Insecten zijn er voor weidevogels moeilijk te vangen door geringe zichtbaarheid. Een kleine hoeveelheid vaste mest in het vroege voorjaar (± 5 ton/ha) is overigens geen probleem (nestmateriaal, polligheid). Door vaste mest te gebruiken stimuleren we bodemleven en humusvorming. De begroeiing wordt op indirecte, uitgebalanceerde wijze gevoed. Dit komt in ieder geval de kwantiteit van nectar en stuifmeel ten goede en daarmee ook de insectenrijkdom. De bodem blijft gebufferd en de bodemvruchtbaarheid gewaarborgd. Ook weidemest draagt hieraan bij. Kunst- en drijfmest hebben een verzurende werking (minder wormen, minder insecten) en stimuleren vooral grasgroei. Waar drijfmest gebruikt wordt, verdient bovengronds uitrijden in kleine hoeveelheden de voorkeur (max. 10 m3; ontheffing nodig).

3. Gevarieerd gebruik

Naast voldoende vocht en mestspreiding vormt een gevarieerd gebruik de basis van goed weidevogelgrasland, zowel voor de volwassen vogels als de kuikens. Rond 1960 was de gemiddelde veedichtheid 1 tot 1.25 GVE per ha. Los van de weidemest bedroegen mestgiften gemiddeld 50-75kg N per hectare op jaarbasis, met een spreiding van 0 tot 100kg. Meer dan de helft van de percelen was vochtig tot nat. Het aandeel (voor)weiden varieerde van 20% (veen) en 25% (venig) tot 30% (klei). Via grasland met jaarlijks wisselend gebruik kwam daar op jaarbasis 15% beweid areaal bij.

Om aan de basiskwaliteit te voldoen, geldt als gevarieerd gebruik (in ruimte en tijd):

- **Minimaal 25 en maximaal 40% van het te certificeren areaal weiden in de periode april-juni (excl. kort voor weiden). Veedichtheid gemiddeld maximaal 1,5 GVE per ha, met ruimte voor hogere dichtheden over kortere weideperioden.**
  Op veengronden in de overgangsfase met nog hoge gewasopbrengst (> 8 ton ds/ha/jr) → tot gemiddeld 2.0 GVE per ha.

- **Minimaal 40% van het te certificeren areaal ongemaaid en onbeweid laten, zolang daar sprake is van broeden en opgroei. Het ongemaaide en onbeweide areaal dient goed kuikenland te zijn → structuurrijk plus een gemiddelde graslengte die medio mei niet meer dan een handlengte bedraagt (± 20cm exclusief bloeipluimen).**

Door uitgekiende combinaties van gebruik (maatwerk) houden we rekening met specifieke leefmilieus van verschillende vogelsoorten. Zo leidt voorweiden (tot mei) tot een korte begroeiing met een pollige structuur die aantrekkelijk is voor met name Kievit, Scholekster, Tureluur en Graspieper. We spelen in op actuele vogelaanwezigheid door legselbescherming op vroeg gemaaide of beweide percelen, door af te zien van weiden op vogelrijke percelen en door ruime kuikenstroken uit te sparen. In gebieden met vrij smalle percelen is een combinatie ideaal: gemaaid of beweid gras op het perceel en kuikenland in brede slootranden. Over korte afstand is dan zowel dekking als voldoende aanbod van wormen en insecten gegarandeerd. In de kuikenfase kan plaatselijk kort intensief weiden bijdragen aan de insectenrijkdom (mestflatsen).

Ruimte voor maatwerk bij combinaties van maaien en weiden

Bijdrage van weidemest in insectenrijkdom

Het is van belang percelen en plas-drassen niet ruig de winter uit te laten komen en zo nodig met schapen te winterweiden. Bepalend voor continuïteit en populatiegroei zijn voldoende kuikenoverleving, vliegvlug worden en terugkeer als broedvogel. Voorkómen van sterke predatie hebben we slechts ten dele in de hand (verwijderen bomen, aanbrengen stroomdraadrasters en bejagen), maar het realiseren van goed kuikenland ligt volledig binnen ons bereik.

Goed kuikenland

Goed kuikenland is doorwaadbaar voor kuikens in de maanden mei en juni. Er zijn voldoende insecten, spinnen en bodembewoners beschikbaar om in de voedselbehoefte te voorzien. Structuurrijke, vrij open en liefst kruidenrijke begroeiingen vormen een goede basis. Het overzicht op de volgende bladzijde toont welke graslandtypen kwalificeren als goed kuikenland. De graslandtypen 3 en 4 zijn gedurende de gehele kuikenfase zowel doorwaadbaar als voldoende insectenrijk. Voor graslandtype 2 (Grassenmix-plus) geldt dit in ieder geval voor de vroege kuikenfase. Afhankelijk van vocht, mest, gebruik en weersomstandigheden kan dit tevens voor de late kuikenfase het geval zijn. Het verschijnen van Reukgras is een goede indicator. Graslandtype 2 voorziet ook de oudervogels van voldoende voedsel, in de nabijheid van nest en kuikens. De graslandtypen 1 (Grassenmix) en 0 (Raaigrasland) bieden doorgaans onvoldoende insectenmassa en zijn bij uitgestelde maaidatum al snel niet meer doorwaadbaar. Uitzondering: de natte variant van type 1, met inundatie of overstroming (zie module Graslanden).

Kuikenland dient voornamelijk aangrenzend aan of maximaal 100 meter van broedpercelen te liggen en dan verbonden door een (tijdelijke) corridor. Perceelsloten vormen geen belemmering, mits de oevers niet te steil zijn. Ongemaaide stroken langs sloten en greppels zijn behulpzaam, mits niet te ruig in verband met het aantrekken van predatoren. Omdat de uitgangssituatie vaak Raaigrasland (type 0) en Grassenmix (type 1) betreft, is gedurende een paar jaar maatwerk nodig om goed kuikenland te ontwikkelen. Maaitijdstippen kunnen daarbij opschuiven van half mei via eind mei naar half juni. We houden in deze ontwikkelfase uiteraard rekening met eventueel aanwezige vogels. Om verruiging en inloop door predatoren tegen te gaan, verwijderen we slootmaaisel uit oeverstroken als het om grote hoeveelheden gaat. Maaitijdvak, veedichtheid en mestgift voor instandhouden van goed kuikenland zijn vermeld in het overzicht. Kruidenrijk gras is rijk aan structuur, mineralen, sporenelementen en gezondheidsstoffen.

Een vervangingsaandeel van 20-25% in het (gemengd) rantsoen hoeft niet tot daling van melk- en vleesopbrengsten te leiden. Bij robuuste veerassen ('ruwvoerkoeien') kan dit aandeel zelfs hoger zijn, evenals de stikstofefficiëntie: voor kruidenrijk grasland is maar liefst 80% minder N nodig.

Zaaien

Bij ontbreken van minder algemene plantensoorten in de zaadvoorraad of de omgeving, leidt inzaaien van vochtige oeverstroken met een inheems mengsel tot goede resultaten, zoals met het beproefde Kuikenlandmengsel (B-145) van Biodivers. Bijmengen met een grassenmengsel drukt de kosten, maar mengsels met meer dan 30-40% Engels raaigras zijn ongeschikt.

In de bestaande zode doorzaaien lukt vrijwel alleen in het najaar, zodra de nachten vochtig worden. De grasmat dient hooguit matig productief te zijn (< 9 ton droge stof/ha) en doorzaaien in perceelsranden (oeverstroken) verdient voorkeur. Het gebruik van tandeg of beluchter is aan te raden. Toepassen van gecultiveerde handelszaadmengsels met productieve grassen en een aantal sterk veredelde gezondheidskruiden leidt niet tot blijvend kruidenrijk grasland. De veredelde kruiden trekken bovendien met name opportunisten onder de insecten aan (zoals honingbijen en hommels met een korte tong). Ze bloeien ook vaak pas na de kuikenperiode. Daarentegen leiden Inheemse gras-kruidenmengsels tot een blijvend resultaat (eenmalige kosten) met een grote betekenis voor zowel koeien als weidevogels.

Graslandtypen en kuikenland

> Graslandtype
> Kenschets
> Opbrengst
> Mestgift (voor instandhouding)
> Graslandgebruik
> Kwaliteit als kuikenland Raaigrasland (type 0) [type 00 = 100% Engels raaigras]

© Rudi Terlouw en Wim Schippers (2022)
NB. Elk type bevat ook de meeste soorten uit voorgaande typen

Raaigrasland (type 0) [type 00 = 100% Engels raaigras]

Uniforme begroeiing met dominantie van Engels raaigras. Op veen vergezeld van Ruwbeemdgras. Met daarnaast wat Witte klaver, Kruipende boterbloem en Paardenbloem. Opbrengst > 10 ton ds/ha. Eventuele greppels in maart al droog. Eerste snede vanaf eind april. Mestgift > 200 kg N/ha/jr. **Ongeschikt als kuikenland. Beperkt na vroege 1e snede + wat hergroei**

Grassenmix (type 1) Natte grassenmix (1-N):

geschikt in vroege fase

Groenbonte lappendeken van hoogproductieve grassen. Grof mozaïek van Engels raaigras, Ruwbeemdgras, Fioringras, Geknikte vossenstaart en Timothee. Gering aantal kruiden (in haarden): Kruipende boterbloem, Witte klaver, Kweek (zodebeschadiging) en Ridderzuring (verdichting). Opbrengst 8-10 ton ds/ha. Greppels in maart al droogvallend. Eerste snede vanaf half mei. Mestgift 150-200kg N/ha. **Bij uitgesteld maaien: ongeschikt als kuikenland (dicht en hoog). Bij kort voorweiden: kort geschikt voor kievit, scholekster en tureluur.**

Dominant-grasland (type 2d)

Dominantie van Witbol (zand/veen) of Vossenstaart ((venige) klei). Zwaar gewas in de loop van mei. Weinig licht en lucht voor kruiden, vooral door uitgestelde maaidata bij vrij hoge voedingstoestand. Doorbreken en voorkomen door tijdig maaien of 'toppen' (mei), zodat de ontwikkeling niet in het ongewenste type 2d verzeild raakt. Opbrengst: 6-8 ton ds/ha. Ontwikkeling blijft hangen bij te late eerste snede (juni), vaak na massale zaadzetting. Mestgift 50-150kg N/ha. **Ongeschikt als kuikenland (zwaar gewas en eenzijdig voedselaanbod). Bij kort voorweiden: kort geschikt voor kievit, scholekster en tureluur.**

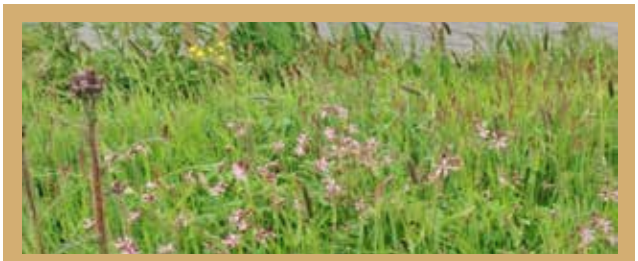
Grassenmix-plus (type 2)

Structuurrijke mix. Naast hoog ook matig productieve grassen: Beemdlangbloem, Kamgras, Gestreepte witbol, Zachte dravik, Grote vossenstaart. Beperkt aantal kruiden (niet grondsoortspecifiek): Gewone hoornbloem, Pinksterbloem, Vertakte leeuwentand, Madelief, Veldzuring en Scherpe boterbloem. Opbrengst 7-9 ton ds/ha. Eerste snede eind mei – half juni, na de (vroege) kuikenfase. Mestgift (na de eerste snede) 75-100kg N/ha (15-20 ton vaste mest). Nawei met max. 2 GVE/ha of kort voorweiden.
Langdurig geschikt kuikenland bij hoog waterpeil + uitgestelde mestgift.

Gras-kruidenmix (type 3)

Mix van kruiden en vooral matig productieve grassen: Reukgras, Rood zwenkgras en Mannagras. Kruiden homogeen verspreid. Naast soorten van type 1 en 2 ook Smalle weegbree, Rode klaver, Kleine klaver en Tijmereprijs. Vochtiger delen: Moerasvergeetmenietje, Echte koekoeksbloem, Moeraszoutgras (= kruid) en Moerasrolklaver. Opbrengst 6-7 ton ds/ha. Eerste snee vanaf half juni (na kuikenfase). Mestgift (na de eerste snede) 50-75kg N/ha (10-15 ton vaste mest). Naweiden met max. 1.5 GVE/ha of kort voorweiden. **Geschikt kuikenland tijdens de gehele kuikenfase.**

Bloemrijk grasland (type 4)

Bonte mix van grassen, schijngrassen en talrijke kruiden die karakteristiek zijn voor bodem- en vochttoestand, zoals Margriet, Vogelwikke, Kale jonker, Moeraswalstro, Knoopkruid en Brunel (fijn mozaiek). Kruidenaandeel meer dan 50%. Opbrengst 4-6 ton ds/ha. Eerste snee vanaf half juni (na kuikenfase). Mestgift 50kg N/ha/2 jaar (10 ton vaste mest). Naweide max. 1 GVE/ha.
Geschikt kuikenland tijdens de gehele kuikenfase.

Schraalgrasland (type 5)

Mozaïek van laagblijvende, geel-, grijs- en blauwgroene grassen en schijngrassen, zoals zeggen, russen en biezen (Blauwe zegge, Veldrus Biezenknoppen, Veelbloemige veldbies). Kruiden die kenmerkend zijn voor een extreem groeimilieu, zoals Blauwe knoop en orchideeën. Opbrengst < 5 ton ds/ha. Mestgift of beweiding: geen, tenzij om sterke verzuring tegen te gaan (pH < 4.5). Maaibeurt in de zomer.
In combinatie met andere typen geschikt als kuikenland.

Instructie voor de nulmeting Weidevogels

Deze instructie is van toepassing op de nulmeting Weidevogels ten behoeve van de Certificering Natuurbeheer. Certificering verloopt in cycli van zes jaar. Elk eerste jaar van een cyclus wordt een meting gedaan, te beginnen met de nulmeting bij de aanvraag van het certificaat. Van de uitvoerder van de nulmeting wordt gevraagd de Beheermodule Weidevogels zorgvuldig door te lezen, in aanvulling op de Beheermodule Graslanden en de daarbij behorende bijlage.

Voorbereiding

Voorafgaand neemt de uitvoerende van de nulmeting kennis van de informatie die door de aanvrager van het certificaat is verstrekt, waaronder (historische) weidevogeltellingen. Als deze gegevens ontbreken, dient de eigenaar 1 en 3 jaar na de nulmeting tellingen te laten verrichten (eind april en eind mei). Ter voorbereiding van het veldbezoek verzamelt de uitvoerder van de nulmeting via het internet zelf gegevens over ondergrond, hoogteligging, waterhuishouding en cultuurhistorie.

Kwantitatieve toets

De nulmeting wordt uitgevoerd in aanvulling op en in samenhang met de nulmeting Graslanden. Voor de nulmeting Graslanden worden de gebruikseenheden zowel kwalitatief, in de vorm van **graslandtypen** als kwantitatief, in de vorm van het **aantal plantensoorten in representatieve telvakken** beschreven. Daarmee is ook de voor weidevogels belangrijke verhouding tussen de diverse graslandtypen bekend.

De nulmeting Weidevogels voegt daar een kwantitatieve beoordeling van vochttoestand en graslandgebruik aan toe. Deze factoren zijn wat betreft het voorkomen van weidevogels zowel sturend als stuurbaar.

De feitelijke meting bestaat uit het vaststellen in het veld van de volgende graslandarealen:

- **Percelen (peilvakken) met een slootpeil van ± 20cm beneden de slootranden (maart tot juni).**
- **Percelen met een plas-dras situatie (februari/maart tot juni).**
- **Percelen die voorbeweid zijn of op dat moment worden beweid**
- **Percelen die nog ongemaaid zijn en dat volgens plan blijven tot tenminste (half) juni.**

Tijdstip

Nulmeting vindt plaats in de broed- en opgroeiperiode binnen het tijdvak eind april – eind mei, bij voorkeur medio mei. Toetsing van graslandtypen, vochttoestand, graslandgebruik en doorwaadbaarheid zijn dan vlot en nauwkeurig uit te voeren. Overleg en afstemming met de eigenaar en de terreinbeheerder maakt een goede werkplanning van de nulmeting mogelijk. De uitvoerende houdt bij het veldwerk rekening met de aanwezigheid van broedende vogels en vogelgezinnen. Dagen met koud en regenachtige weer zijn ongeschikt in verband met energieverlies bij vogels door verstoring.

Rapportage

Aansluitend aan de nulmeting bespreekt de uitvoerder van de nulmeting de bevindingen met de eigenaar, indien van toepassing in het bijzijn van de terreinbeheerder en weidevogelcoördinator. In dat gesprek komen ook de doelen aan bod en de maatregelen die passen bij het ontwikkelen of instandhouden van soortenrijke weidevogelgraslanden voor de komende zes jaar. Binnen twee weken na de nulmeting zorgt de uitvoerder van de nulmeting voor een schriftelijke uitwerking van de resultaten en stuurt die op. Leidraad voor rapportage is de module Weidevogels.

Toelichting bij de nulmeting voor de Beheermodule Weidevogels

U heeft zich aangemeld voor de Certificering Natuurbeheer. Bij het certificeringsonderzoek hoort een nulmeting van uw weidevogelgraslanden. Deze nulmeting vindt binnenkort plaats.

Voor een goede voorbereiding vragen we u de module goed door te lezen en het volgende aan te leveren:

- Gebiedskaart(en) met gecodeerde beheerseenheden
- Relevante gebiedsinformatie, zo mogelijk aangegeven op kaart (slootpeilen, plas-dras)
- Beschrijving van het actuele gebruik en de gebruikshistorie van de graslandpercelen
- Rapportage van uitgevoerde weidevogeltellingen, waar mogelijk van jaarreeksen. Het gaat in ieder geval om tellingen van broedparen (eind april) en liefst ook van alarmerende vogels (eind mei)
- Belangrijk: kaartje met de ontsluiting, inclusief looproutes via dammen, bruggen of planken (bereikbaarheidvan de percelen)

Uw informatie is behulpzaam bij de nulmeting.
De uitvoerder van de nulmeting maakt ter voorbereiding ook gebruik van satellietbeelden en kaarten met gegevens over ondergrond, hoogteligging en cultuurhistorie.

Het is belangrijk dat u de gebruikshistorie van de graslandpercelen vermeldt in termen van:

- bemesting (mesttype en hoeveelheden)
- bekalking (indien toegepast)
- maaibeheer (frequentie en tijdstippen)
- beweiding (diertype, dieraantallen en duur)
- gewasopbrengst (indicatie indien mogelijk)
- waterpeilbeheer (winter, voorjaar en zomer)

De uitvoerder van de nulmeting neemt de resultaten met u door, indien relevant in het bijzijn van uw terreinbeheerder, weidevogelcoördinator en inventarisatievrijwilligers. In dat gesprek komen ook de doelen aan bod en de maatregelen die passen bij het ontwikkelen of instandhouden van soortenrijke weidevogelgraslanden voor de komende zes jaar. Binnen twee weken na de nulmeting krijgt u de uitgewerkte resultaten toegezonden. Deze informatie verwerkt u in uw handboek

